Božidar Milovac:

„Kako ovde nije bilo rata? I te kako ga je bilo!“:

Ljudi koji su nestali iz zemalja koje „nisu ratovale“ devedesetih?

Sa prostora nekadašnje Jugoslavije, za najmanje 11.188 ljudi koji su nestali tokom građanskog rata nekadašnjih bratskih i sestrinskih naroda i narodnosti traga se i danas. Skoro svi oni nestali su sa prostora današnje Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Kosova* - tačnije barem 11.128 osoba.

A šta je sa ostalih 60 ljudi?

Oni su nestali sa prostora zemalja koje najčešće tvrde da nisu bile aktivne učesnice ratova koji su razorili Jugoslaviju krajem prošlog veka. I ovo je priča o njima.

Kako su izbrojani?

Bazu podataka aktivnih slučajeva vodi Grupa za nestale osobe, mehanizam za regionalnu saradnju u okviru Berlinskog procesa za Zapadni Balkan. Čine je institucije nadležne za traženje nestalih u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, na Kosovu*, u Crnoj Gori i Srbiji. Nastala je uz tehničku podršku Međunarodne komisije za nestale osobe, a finansirali su je britansko i nemačko ministarstvo spoljnih poslova. Broj se menja - raste kada neko prijavi nov nestanak, a opada kada se slučaj reši, jer se tada unos briše. Najviše nestalih je iz Bosne i Hercegovine, potom sa Kosova*, pa iz Hrvatske. Od zemalja u kojima se zvanično nije ratovalo, Srbija je prijavila 39 slučajeva, Crna Gora dvanaest, a Severna Makedonija četiri. Kod pet osoba mesto nestanka nije upisano.

Ovi podaci, ipak, zahtevaju i određeno razumevanje. Naime, baza je organizovana prema tome koja je institucija slučaj primila, a ne prema tome gde je neko nestao. Zato se na srpskoj i crnogorskoj listi nalaze i ljudi koji su nestali u Hrvatskoj ili na Kosovu*, a čiji su nestanak najčešće prijavile porodice koje su i same stigle kao izbeglice. Neka od ovih imena poznaje ceo region - jedan ima ulicu koju je otvorio ambasador jedne od najvećih svetskih sila, uprkos nepoznatoj ulozi koju je igrao u ratu, a o drugom je snimljen film nagrađen Zlatnom palmom u Kanu. O većini nema nijednog objavljenog teksta - barem ne u domaćim medijima, na našem, zajedničkom jeziku.

Srbija

U Srbiji je prijavljeno 39 osoba. U tabeli koja sledi možete videti njihova imena, imena oca, mesto i datum rođenja, te prijavljeno mesto i datum nestanka.

Ime	Ime oca	Prezime	Mesto rođenja	Datum rođenja	Mesto nestanka	Datum nestanka
Bekim	Zeqirja	Tahiri	Vranje	26-04-1978	Bujanovac	01-09-1999
Besim	Latif	Latifi	Leletić	26-03-1975	Dobrosin	10-10-2000
Dane	Mile	Katić	Titova Korenica	02-07-1951	Pećani	24-08-1995
Dara	Rade	Vujanović	Radanovci	01-01-1941	Radanovci	01-09-1992
Deli	Bajram	Isufi	Koštovo	01-01-1945	Ribariće	20-04-1999
Đurađ	Branko	Milićević	Vrginmost	19-05-1932	Gvozd	05-08-1995
Dobrivoje	Marko	Pantić	Lipolist	21-04-1945	Đurđevac	21-11-1991
Fadil	Ramuš	Ramadani	Vranje	15-05-1965	Trnovac	09-02-2001
Ibro	Džafer	Delić	Zvornik	20-07-1962	Beograd	01-01-1994
Ilija	Petar	Sikanja	Klasnić	02-08-1911	Klasnić	04-08-1995
Josip	Jovan	Mišković	Apatin	17-03-1956	Apatin	22-11-1992
Ljuba	-	Šustolčić	Vlahović	01-01-1930	Drenovac	07-08-1995
Ljuban	Mile	Pavlović	Kirin	01-01-1918	Jovanovac	15-11-1991
Mara	-	Krnjajić	Brezovac	01-01-1910	Brezovac	01-11-1991
Marija	Dane	Ivančević	Raduč	01-01-1922	Paraćin	01-07-1999
Marko	Ivan	Sunara	Cera	10-11-1938	Šid	27-09-1991
Mićo	-	Radaković	Jezerce	01-01-1941	Jezerce	01-12-1996
Mihajlo	Miloš	Velimirović	Točak	01-01-1950	Orahovac	22-06-1999
Milka	Jovo	Kalember	Jezerce	01-01-1920	Jezerce	26-02-1996
Miloš	-	Kljajić	Balinac	01-01-1918	Orlova	07-08-1995
Milutin	Mihajlo	Lakić	Poljane	01-01-1921	Poljane	01-12-1991
Miodrag	Gojko	Popović	-	23-05-1977	-	17-07-1999
Mustafa	Bajro	Sprečaković	Banovići	12-09-1959	Novi Sad	01-01-1992
Nebi	Šefki	Nuhiu	Šurdhan	18-01-1947	Preševo	02-02-2000
Nikola	-	Stojčević	Poljane	01-01-1921	Poljane	01-12-1991
Pava	-	Kovačević	Markovac	01-01-1946	Markovac	01-10-1991
Persa	Vlada	Miletić	Ternoc	10-02-1936	Ternoc	20-06-2000
Rabije	Šićeri	Isufi	Koštovo	01-01-1953	Ribariće	20-04-1999
Radomir	Stevan	Dimić	Zemun	26-05-1963	Beograd	27-10-1991
Rajko	Milan	Stanković	Koprivna	30-06-1956	Koprivna	18-11-1991
Sabahudin	Ramiz	Ćatović	Rudo	29-12-1970	Mioče	22-10-1992
Sadete	Hazir	Feka	Koštovo	10-03-1980	Ribariće	20-04-1999
Sami	Hazir	Feka	Koštovo	20-12-1981	Ribariće	18-04-1999
Stana	Mile	Miljević	Jabukovac	01-01-1917	Jabukovac	07-08-1995
Stevan	Pane	Repac	Čukovac	01-01-1958	Čukovac	05-08-1995
Tomo	Tomo	Buzov	Kaštel Novi	01-04-1940	Štrpci	27-02-1993
Veljko	Duško	Ostojić	Dvor	13-06-1975	Priština	13-07-1999
Vlada	Stanko	Miletić	Vranje	01-05-1905	Ternoc	20-06-2000
Zoran	Miloš	Stanković	Ternoc	07-02-1957	Bujanovac	09-12-2000

Ova tabela ipak „krije” nešto, nešto o čemu je bilo reči u uvodu, ali se u ovom spisku vidi bolje nego igde drugde. Pogledajte mesta nestanka: Gvozd, Klasnić, Pećani, Drenovac, Orlova, Čukovac i Jabukovac. To nisu mesta u Srbiji nego u Hrvatskoj, a sedam njih nosi datum između 4. i 7. avgusta 1995. godine, dakle iz dana operacije Oluja. Kada se izuzmu oni koji su nestali u Hrvatskoj i na Kosovu*, ostaje osamnaest ljudi nestalih na teritoriji Srbije. Ovaj tekst je pre svega o njima.

Ribariće, april 1999. godine

Ribariće je selo u opštini Tutin, kod administrativnog prelaza prema Kosovu*. Četiri osobe iz baze imaju to seoce navedeno kao mesto nestanka i sve su rođene u Koštovu kod Mitrovice.

Sami Feka imao je sedamnaest godina kada je nestao 18. aprila 1999. godine. Dva dana kasnije nestala je i njegova devetnaestogodišnja sestra Sadete, a istog dana i Deli Isufi, sa pedeset četiri godine, i Rabije Isufi, sa četrdeset šest. Sve to se desilo na srpskoj strani granice, i to na vrhuncu NATO bombardovanja i u jeku izbegličtva sa Kosova. Jedanaest godina kasnije, imena Sadete i Samija pojavila su se u tekstu američkog CNN-a. Nije to, ipak, bio tekst o nestalima nego o njihovoj mlađoj sestri.

Fatmire Feka, mlađa sestra nestalih Samija i Sadete, imala je jedanaest godina tog jutra kada su seoski stražari upozorili porodicu da srpske paravojne jedinice okupljaju kosovske Albance. Pobegli su u šumu, a onda se razdvojili. Sadete i Sami krenuli su sa stricem ka severnom delu Kosova, za koji se verovalo da je bezbedan. Stric se vratio četiri dana kasnije, sam i ranjen u rame. Rekao je da su ih napali Srbi i da ne zna šta se dogodilo sa njegovim sestrićem i sestričinom. Severni deo Kosova, ka kome su krenuli, graniči se sa opštinom Tutin. A u bazi im kao mesto nestanka stoji Ribariće.

Fatmire je posle rata osnovala organizaciju „Kids Clubs for Peace“, a 2005. godine je izabrana među „1.000 žena mira sveta“, grupu koja je potom nominovana i za Nobelovu nagradu za mir. O bratu i sestri je tada, deceniju i kusur kasnije, za CNN rekla: „Ne mogu nikome da oprostim jer ne znam šta se dogodilo mome bratu i sestri. Ne znam ko ih je odveo, iz kog razloga, i kome bi trebalo da oprostim?“

Tekst je objavljen u aprilu 2010. godine, u Sjedinjenim Državama, kao priča o pomirenju u kojoj je nestanak brata i sestre samo pozadinski detalj. U regionu, gde su nestali, nije objavljen nijedan, jedini medijski tekst.

Preševska dolina, 1999-2001. godine

Jedini oružani sukob koji se devedesetih vodio na teritoriji same Srbije bio je onaj u Preševskoj dolini. Iz njega u bazi stoji sedam imena: Bekim Tahiri (Bujanovac, septembar 1999. godine), Nebi Nuhiu (Preševo, februar 2000. godine), Besim Latifi (Dobrosin, oktobar 2000. godine), Zoran Stanković (Bujanovac, decembar 2000. godine), Fadil Ramadani (Trnovac, februar 2001. godine), te Persa i Vlada Miletić, nestali istog dana u Ternocu, 20. juna 2000. godine.

Za Miletiće postoji trag i u „domaćim” izvorima. Fond za humanitarno pravo dokumentovao je da su Vlada Miletić i njegova ćerka Persa nestali 21. juna 2000. godine u Malom Trnovcu, selu gde su oni bili, kako se navodi, jedini Srbi. U kući su pronađene čaure i tragovi krvi. Policija je privela desetak Albanaca iz sela, ali ih je pustila nakon izjave jedne od

Vladinih ćerki „da ne veruje da su njenog oca i sestru ubili Albanci iz sela, jer su im uvek pomagali“. Njihova sudbina do danas nije razjašnjena.

Isti izvor opisuje i šta se desilo Nebiju Nuhiuu, vlasniku benzinske pumpe u Preševu. Sa pumpe su ga 2. februara 2000. godine odvela četvorica mladića koji su došli mercedesom i audijem, a njegovoj ćerki su rekli da ga vode u SUP Bujanovac i da će ga brzo vratiti. Od tada mu se gubi svaki trag. U maju 2001. godine SUP Vranje je uhapsio dvojicu policajaca zato „što su porodicu Nuhiu doveli u zabludu, lažno obećavši da će otetog Nebija vratiti kući uz nadoknadu od 160.000 nemačkih maraka“.

FHP ne zna da li su osuđeni. Za samu otmicu niko nikada nije optužen.

Nestanci u gradovima

Šest osoba u bazi ima mesto nestanka u gradovima u kojima nije bilo borbenih dejstava: Radomir Dimić, u Beogradu 27. oktobra 1991. godine, Marko Sunara, u Šidu 27. septembra 1991. godine, Mustafa Sprečaković, u Novom Sadu 1992. godine, Josip Mišković, u Apatinu 22. novembra 1992. godine, Ibro Delić, u Beogradu 1994. godine i Marija Ivančević, rođena 1922. godine, a koja je nestala u Paraćinu 1. jula 1999. godine.

Sprečaković i Delić rođeni su u istočnoj Bosni u muslimanskim porodicama, a nestali u Novom Sadu i Beogradu, u godinama kada je rat bio nekoliko desetina kilometara dalje od njih.

Ni o jednom od ovih šest imena nema podataka o tome šta im se desilo.

Crna Gora

U nastavku možete videti tabelu sa nestancima na prostorima današnje Crne Gore.

Ime	Ime oca	Prezime	Mesto rođenja	Datum rođenja	Mesto nestanka	Datum nestanka
Agron	Sadri	Đocaj	Babaloć, Dečani	10-03-1977	Bogićevica	18-08-1998
Avni	Rustem	Dautaj	Peć	10-05-1966	Podgorica	07-09-1998
Avni	Bali	Sinanaj	Babaloć, Dečani	27-03-1978	Plav, Bogićevica	17-08-1998
Bajram	Džema	Ujkić	Rženica, Plav	15-06-1930	Plav	26-07-1999
Dragan	Gavrilo	Gojković	Peć	07-09-1974	Andrijevica	11-11-1999
Džema	Bajram	Ujkić	Rženica, Plav	22-09-1983	Plav	26-07-1999
Mete	Neli	Binakaj	Carabreg, Dečani	17-04-1939	Bogićevica	01-01-1998
Milenko	Milan	Đurđić	-	15-11-1959	Nikšić	17-02-1999
Nuradin	Ymer	Devoli	Peć	10-08-1970	Peć	13-05-1999
Sadik	Maluš	Ramcaj	Studenica, Istok	21-05-1927	Bać	20-05-1999
Sadri	Hajdar	Višaj	Beleg, Dečani	31-05-1970	Bogićevica	08-09-1998
Špetim	Sahit	Bobi	Ljubenić, Peć	21-06-1974	Plav	10-09-1998

Pet imena vezano je za Bogićevicu, masiv na tromeđi Kosova*, Crne Gore i Albanije, i za Plav u leto 1998. godine.

Mete Binakaj, Avni Sinanaj, Agron Đocaj, Sadri Višaj i Špetim Bobi, svi iz dečanskog i pećkog kraja, nestali su u istom pograničnom rejonu u tri nedelje. Sinanaj i Đocaj su iz istog sela i nestali su jedan dan za drugim. Pet meseci ranije, u istom pojasu, jugoslovenski graničari su 23. aprila 1998. godine presreli grupu boraca OVK kod karaule Košare, zapadno od Dečana. Devetnaest ljudi je ubijeno, a dvojica zarobljena. Neki albanski izvori tvrdili su da ljudi nisu upali u zasedu nego da su ih jugoslovenske snage otele i ubile. O petorici nestalih iz avgusta i septembra nema nijednog teksta.

Dva imena u tabeli stoje jedno pored drugog, sa vidno istim prezimenom. Bajram Ujkić, rođen 1930. godine u Rženici kod Plava, i njegov sin Džema, rođen 1983. godine u istom mestu - otac i sin koji po običaju tih krajeva nose imena predaka. Ocu je bilo šezdeset devet godina, sinu petnaest. Nestali su istog dana, 26. jula 1999. godine, mesec i po posle zvaničnog kraja rata na Kosovu.

O njima postoji jedan tekst, ali ga nije napisao nijedan medij u regionu. Objavljen je 2018. godine na portalu bošnjačke dijaspore u Sjedinjenim Državama, kao apel za pomoć u izgradnji kuće njihovoj porodici.

Iz njega se tako saznaje ono što u bazi ne piše.

Rženica je, inače, selo između Murina i Velike, u kome je ostalo nekoliko albanskih porodica. Ujkići su živeli od poljoprivrede i stočarstva, te od prodaje sira i kajmaka. Leti su izlazili na planinu Mokro, uz granicu sa Kosovom, da prehrane nekoliko krava i ovaca. Godine 1999, zbog ratnih dejstava, nisu izašli na istu planinu gde su godinama odlazili. Onda je Bajram čuo da mu je zapaljen stan koji je koristio za letovanje i uputio se sa sinom i dva natovarena konja da vidi imovinu. Porodica ih više nikada nije videla.

U tekstu se navodi da Plavom i Murinom kruže priče o mogućim izvršiocima, ali da je sve ostalo na tome. „Ni traga, ni glasa, ni mezara, ni nišana“, piše. Devetnaest godina kasnije porodica je živela u kući čiji je krov prokišnjavao i čiji su prozori bili oblepljeni najlonom. Bajramov stariji sin Ramo, nezaposlen, izdržavao je suprugu, dvoje dece, majku i maćehu. Za nestanak oca i brata, u tih devetnaest godina, niko nije bio ni osumnjičen.

Severna Makedonija

Tabela za Severnu Makedoniju je u nastavku.

Ime	Ime oca	Prezime	Mesto rođenja	Datum rođenja	Mesto nestanka	Datum nestanka
Januz	Adem	Beriša	Kačanik	01-01-1937	Blace	03-04-1999
Rukije	Jahi	Kastrati	Breznica, Obilić	25-08-1939	Blace	04-04-1999
Sinan	Abedin	Vitija	Lipljan	01-05-1961	Skoplje	28-11-1993
Živojin	Tasa	Đokić	Mogila, Klokot	16-10-1943	Hani i Elezit	05-01-2000

Ovo je najkraća lista u celom uzorku.

Januzu Beriši bilo je šezdeset jedna godina, a Rukije Kastrati pedeset devet. Nestali su u Blacu, na granici Kosova i Makedonije, 3. i 4. aprila 1999. godine. Human Rights Watch je u godišnjem izveštaju zabeležio šta se tu dešavalo. Do početka aprila u Blacu je bilo zarobljeno do 65.000 izbeglica koje su čekale ulazak u Makedoniju, bez skloništa i sa malo pomoći, dok je međunarodnim agencijama pristup bio ograničen. U poznu noć 3. aprila makedonske vlasti su većinu njih nasilno raselile, bez najave, bez informacije kuda ih vode i bez njihovog pristanka. Beriša je prijavljen kao nestao tog datuma, a Kastrati sledećeg dana. Dvadeset sedam godina kasnije, oba imena su i dalje u bazi.

Živojin Đokić, Srbin iz Klokota, nestao je na prelazu Hani i Elezit u januaru 2000. godine, sedam meseci posle rata.

Sinan Vitija, Albanac sa Kosova sa hrvatskim državljanstvom, nestao je u Skoplju u novembru 1993. godine, u zemlji i godini u kojoj, barem tada, nije bilo sukoba. Njegov je jedini slučaj na ovim listama u kome se zna ime aerodroma, ime ministra, pa i ime grada iz kog mu se gubi trag.

Istragu, doduše, nije vodila nijedna država nego novinar Mehmet Latifi, koji je u međuvremenu preminuo.

Vitija je bio kapetan prve klase borbenog vazduhoplovstva i instruktor letenja. U aferi KOS-a 1986. godine bio je jedan od proganjanih albanskih oficira. Kada su počeli sukobi, tražio je demobilizaciju, ali su ga odbili jer je zemlja bila u ratnom stanju. Napustio je JNA, prešao na hrvatsku stranu i za odbranu Zadra formirao albansku jedinicu „Skenderbeg“, koja je pripojena Hrvatskoj gardi. Posle rata je otišao na lečenje u Nemačku.

Dana 28. novembra 1993. godine sleteo je redovnim letom iz Nemačke na skopski aerodrom „Petrovec“. Sletanje je potvrdio njegov brat Hašim, a 1996. godine i makedonski ministar policije Tomislav Čokrevski, u pisanom odgovoru na poslaničko pitanje Nazmija Malićija. U odgovoru stoji da je pasoš bio falsifikovan i da je Vitija, kao državljanin Srbije, predat srpskim organima, bez ijednog potpisanog protokola. Hrvatske vlasti su, međutim, potvrdile da je pasoš bio ispravan i da je imao samo hrvatsko državljanstvo.

Srpski organi tražili su ga kao ratnog dezertera. Prema Latifijevim saznanjima, držali su ga četiri dana u vojnom pritvoru u Prištini, pa sproveli u Niš. Iz Niša mu se gubi trag. Latifi u svom obimnom i višegodišnjem istraživanju navodi i detalj koji danas zvuči gotovo kao surova ironija. Ljubomir Frčkovski i Tomislav Čokrevski, obojica doktori pravnih nauka, bili su ministri policije jedan za drugim u tadašnjoj Bivšoj jugoslovenskoj republici Makedoniji. Obojica su pre toga bili predsednici Helsinškog komiteta za ljudska prava.

U decembru 2000. godine Latifi je sam obišao logore, azile i neuropsihijatrijske bolnice u Vršcu, Sremskoj Mitrovici, Požarevcu i Padinskoj Skeli, i vratio se praznih ruku.

Njegova supruga Sevdije i danas živi u Zadru, od minimalne socijalne pomoći, bez priznatog prava na boračku penziju. Ostala joj je arhiva brojnih dopisa iz duge prepiske sa zvaničnim organima.

Ljudi bez mesta nestanka - i jedan čovek nestao u Ljubljani

Za neke ljude se ne zna ni gde su nestal te za njih postoji posebna tabela, a tu je i jedno ime koje je vezano za teritoriju današnje Slovenije - evo te tabele.

Ime	Ime oca	Prezime	Mesto rođenja	Datum rođenja	Mesto nestanka	Datum nestanka
Arsim	Dželadin	Škreta	Hani i Elezit	03-07-1987	-	09-01-2014
Đorđe	Blagoje	Tasić	-	18-11-1987	-	10-10-1999
Mica	Dobrivoje	Stojanović	-	19-04-1975	-	-
Mirsad	Hamid	Zukanović	Sarajevo	29-05-1974	Ljubljana	16-01-1996
Vitalij	Gleb	Bulah	Smidoviči	02-01-1965	-	01-01-1999

Arsim Škreta prijavljen je kao nestao 9. januara 2014. godine, petnaest godina posle rata na Kosovu, u bazi namenjenoj nestalima iz sukoba devedesetih.

Mirsad Zukanović nestao je u Ljubljani 16. januara 1996. godine, mesec posle Dejtona, u zemlji u kojoj rata nije bilo od 1991. godine.

Mica Stojanović do danas nema ni mesto ni datum nestanka.

Ljudi beogradskih ulica i sa svetskih platna

Vitalij Glebovič Bulah bio je ruski dobrovoljac u 125. brigadi Prištinskog korpusa u srpskoj vojci. Rođen je 2. maja 1965. godine u selu Smidoviči u Habarovskom okrugu, a nestao 19. maja 1999. godine u rejonu karaule Košare. Telo mu nikada nije pronađeno.

U opštini Čajetina otvorena je ulica sa njegovim imenom, a svečanosti je prisustvovao i ambasador Ruske Federacije. O njemu postoje enciklopedijski unos, dosijei nevladinih organizacija i obiman intervju sa njegovom sestrom u dnevnoj štampi. Tu sad treba napomenuti i da ova tabela, koliko god obiman i važan resurs bila, u svojim podacima sadrži pojedine grešek. Preciznije, baza kaže da je rođen 2. januara 1965. godine, da je nestao 1. januara 1999. godine i da mesto nestanka nije poznato. To su jedina tri podatka o njemu u tabeli, i sva tri su pogrešna - paradoks uzevši u obzir da je Bulah jedan od retkih ljudi koji je nestao devedesetih, a koji je zavredio takvu pažnju medija, vlasti pa i društva u celini.

U srpskoj tabeli sa početka preskočili smo jedno ime, ono koje je, u nešto drugačijem svetlu od Bulaha, na najlepši mogući način kada se sagledaju okolnosti, zavredilo pažnju cele bivše Jugoslavije.

Tomo Buzov, rođen 1940. godine u Kaštel Novom, nestao je u Štrpcima 27. februara 1993. godine. Bio je penzionisani oficir JNA i putovao je vozom ka Baru, sinu na odsluženju vojnog roka. Kada su iz voza počeli da izvode putnike sa nesrpskim imenima, usprotivio se. Ostaci šesnaest od dvadeset otetih nisu pronađeni. O njegovom činu hrabrosti je Nebojša Slijepčević snimio kratki film „Čovjek koji nije mogao šutjeti“, koji je osvojio Zlatnu palmu za kratki film u Kanu i bio nominovan za Oskara.

Opština Novi Beograd postavila je spomen-ploču na zgradi u kojoj je Buzov živeo.

Kako ovde nije bilo rata?

Beograd, Novi Sad, Apatin, Šid, Paraćin, Podgorica, Nikšić, Andrijevica, Skoplje i Ljubljana su gradovi u kojima se nije ratovalo. Ni tih kobnih devedesetih, ni decenijama pre toga. Ali u tim najmračnijim vremenima naše zajedničke istorije, u svakom od ovih mesta neko je nestao krajem prošlog, ili početkom ovog veka.

Tih šezdeset ljudi koji su nestali ne povezuje nacionalnost, jer su među njima Albanci, Srbi, Bošnjaci, Hrvati i jedan Rus.

Ne povezuje ih ni godina nestanka, jer se datumi protežu sve od 1991. do 2014. godine.

Povezuje ih samo to što za njihov nestanak niko nije odgovarao.

Za otmicu Nebija Nuhiua niko nije optužen. Za Miletiće, u čijoj su kući nađene čaure i krv, niko nije optužen. Za Ujkiće niko nije bio ni osumnjičen. Za Vitiju, predatog stranoj policiji bez ijednog potpisanog dokumenta, nije pokrenut postupak ni u Skoplju, ni u Zagrebu, ni u Beogradu.

Fond za humanitarno pravo je deo ovih slučajeva sažeo u jednoj rečenici: državni organi Republike Srbije nisu procesuirali nijedan od navedenih slučajeva kršenja ljudskih prava iz vremena oružanih sukoba na Kosovu i na jugu Srbije.

Jedino što o svima njima kontinuirano postoji, i što za njima ostaje jeste ova baza, a ona je po sopstvenom opisu samo spisak nerešenih slučajeva. Ime iz nje nestaje kada se sudbina osobe utvrdi, pa biti u toj bazi znači da se ne zna ništa. Neka od ovih imena stoje tamo tridesetak godina, i to je jedino zvanično priznanje koje su dobili. Sve ostalo napisali su ljudi koji za to nisu bili nadležni. O Fekama je pisano u Americi, zato što je njihova sestra postala mirovna aktivistkinja. O Ujkićima u jednom prostom apelu za izgradnju kuće. O Vitiji novinar koji ga je o svom trošku godinama tražio po srpskim bolnicama. Nijedan od ta tri teksta zapravo i nije napisan da bi se saznalo šta se dogodilo, nego baš zato što se nije saznalo.

Ni tada, ni danas.